

ALBANIAN / ALBANAIS / ALBANÉS A1

Standard Level / Niveau Moyen (Option Moyenne) / Nivel Medio

Thursday 13 May 1999 (afternoon)/Jeudi 13 mai 1999 (après-midi)/Jueves 13 de mayo de 1999 (tarde)

Paper / Épreuve / Prueba 1

3h

INSTRUCTIONS TO CANDIDATES

Do NOT open this examination paper until instructed to do so.

This paper consists of two sections, Section A and Section B.

Answer BOTH Section A AND Section B.

Section A: Write a commentary on ONE passage. Include in your commentary answers to ALL the questions set.

Section B: Answer ONE essay question. Refer mainly to works studied in Part 3 (Groups of Works); references to other works are permissible but must not form the main body of your answer.

INSTRUCTIONS DESTINÉES AUX CANDIDATS

NE PAS OUVRIR cette épreuve avant d'y être autorisé.

Cette épreuve comporte deux sections, la Section A et la Section B.

Répondre ET à la Section A ET à la Section B.

Section A: Écrire un commentaire sur UN passage. Votre commentaire doit traiter TOUTES les questions posées.

Section B: Traiter UN sujet de composition. Se référer principalement aux œuvres étudiées dans la troisième partie (Groupes d'œuvres); les références à d'autres œuvres sont permises mais ne doivent pas constituer l'essentiel de la réponse.

INSTRUCCIONES PARA LOS CANDIDATOS

NO ABRA esta prueba hasta que se lo autoricen.

En esta prueba hay dos secciones: la Sección A y la Sección B.

Conteste las dos secciones, A y B.

Sección A: Escriba un comentario sobre UNO de los fragmentos. Debe incluir en su comentario respuestas a TODAS las preguntas de orientación.

Sección B: Elija UN tema de redacción. Su respuesta debe centrarse principalmente en las obras estudiadas para la Parte 3 (Grupos de obras); se permiten referencias a otras obras siempre que no formen la parte principal de la respuesta.

SEKSIONI A

Shkruani një koment të shkurtër për një nga pasazhet e mëposhtme:

1.a)

U zgjue. Nji të nxehtë i mërzitshëm në trup e nji randim krekt i dhanë ndijen e zgjimit. Pagjumshëm mendën kaplue prej avujve të gjumit, njiherë së pari s'dinte se ç'ore ishte as ku gjindej. Hapi syt e i mbajti hap dy çasa te vetem. Oda me dy pasqyrat e saja, me tryeza mbushë me libra, e me raft e me lavabo, qëndronte në nji gjysë drite të lehtë. Ai ndieu nji të dridhun trishtimi tu e pa. Ah, me i çele syt e m'u gjend n'odën e vet, në Shqipni! Kapakët e dritoreve t'afruem e koltrinat e bardha zbutshin driten, e çila jashte dukej e gjalle. Ishte mbasdite.

Prap mbylli syt. E atëherë heshtja i u avit si det mje ke veshët. Xhamat e dritoreve të hapuna lejshin me hy n'ode zhurmen e zanet e rrugës. Ai banonte në nji ndër udhat më të qeta të atij qyteti të huej... Nji zile, tringulloi e pak mbrapa nji portë krisi tue u hapë e tue u mbyllë; do hapa kumbuen e u larguen; nji za grueje i largët thirri e mandej qeshi. Ai e shijonte at qeti tue mendue do zanë te njoftuna tjera, ato të shtëpis atnore.

Kryet i dhimbe. Syt me i çele i digjshin. Nji jonë pianoforte kah fundi i rrugës nisi me e kenaqë e njiherit m'e trazue. Kujtoi se do te mundte me ndjek fillin e melodis. U shtri prapët në shtart, tue mbështet qafën edhe butin kres në jestek e tue lanë veshët lirshëm.

15 Por vuni roe menjihërë se duert e shpejta e të zhdërvjelluna qi shëtitnin posht e nalt tastjerën e largët, përsritshin me kujdes nji ndër aso ushtrimesh te vishtira e të ndërlikueme, të cilat kunorzojnë nji studim shum vjetsh.

Shkalla herë të planta herë të pingulta tingujsh, qi holloheshin e zgjanoheshin, tue e u shtue e tue u rrallue, vijshin e ngrëshin përpjetë n'at paq mbasditjeje. Atij i gitej si m'u rrëzue në nji shprazi tjetër disi ma të hapun, deri sa ato duert te panjoftuna të largta prap e kapshin edhe naltojshin kambë kambë majë nji piramidje tingujsh... Në fillim u ngjit e u zbrit disi me andje; mbas pak kohe ato shkalla qi rrëzoheshin e prap ngrëshin u banë nji torturë për të.

Mshefi kryet nën mblojë për mos me ndëgjue. Kumboi nji hap nën dritore. Të tanë shpirti i tij ndei pezull në kumbim t'atij hapi. Nuk i thontë kurrëgjja. Kambë të panjoftuna.

25 Përkujtoi hapat shtëpiake nëpër çardak, atje. Të gjithë i njihte në t'ecun gjinden e vet. Nji hap tjetër u afrue e u largue n'udhë qi heshte. Sa gëzim me njoft papritmas nji hap të dashtun e m'e ndëgjue tue ndalë: nji tringullime zilje, nji krizëm porte të hapun, zhurmë e zanë në ruginë... Të nxehtë. Flakroi larg vetes mbulojën. Pjanoforta kumbonte, në fund t'udhës papushue. Nji grue foli do kohë prej nji dritorje kundruell me dikë poshtë në rrugë.

30 Kishte zjarrmi. Sigurisht ethe. U mbulue prap. I ra ziles qi varej në krye të shtratit. E zoja e shtëpis erdhi e u ëudit tue pa rat n'at orë. Ai i a lexoi ëudin në fytyrë. Lypi nji termometër. Kur i a sollen edhe e vuni nën sqetull, i ra në mend se herën e fundme qi pat ethet nana e motrat rrijshin pranë tij, atje në shtëpi aq të largët.

E hoq: tridhetenandë e gjysmë.

35 - Ju lutem pak akull, zoje, për me i vu peca të ftohta kres.

U suell në bri të rrëmajtë e mbylli syt. Shtrati i tij. Andej musandra, këtej dritorja prej kah shifej mandi në mjedis t'oborrit, në fund tryeza e punës. Për bri soje lebertorja. Oda e tij.

Atje. Edhe smundja përveshet me ambëlsi depërtuese kur t'a shtron trupin n'odë t'ande e grumbullon rreth teje gjindt e shtëpis s'ate.

40 Nana, motrat.

Hapi syt. Drita mbas koltrinave të bardha bierte pak ga pak gjallnin. Hija po mbushte udhën. Mbramja avitej.

Pjanoforta kish heshtun.

- Qe, akulli.

45 Zani i huej i a pezmatoi edhe ma tepër dhimben e kres. Zoja e shtëpis i a lagu do cepa, grini akullin e, si e shtini ndërmjet atyne ia vđnoi mbi ball e filloi me i a fërkue tamthat. Ah, një cirkë ufulle drandofillesh do t'i a kish pushue at dhimbë! e bamë me ato drandofille. Me pas ndie tue u hapë aty n'ode, n'at odë te huej, amsimin e atyne drandofilleve, ai do t'u shëndoshte menjihërë. Amsim i fortë e i ambël, sdepërtuer, qi freskon gjakun kur flegurat e hundve tue dridhun nuhasin gjatë e andshëm, që leon e shutitë dhimben e tamthave kur gishta te dashun t'i njomin me të, qi ndiell gjumë erandëshëm kur të tanë oda eraton prej tij.

Ato duer qi i a ferkojshin ballin e i a ndrrojshin pecat e ftohta, s'ijshin me i a zbutë dhimbat.

- Nanë!

E shqyptoi me za të naltë emnin e dashtun? Grueja u perkul kah ai e pyeti plot kujdes:

55 - Dëshironi gjatë?

Po, duert e nanës dëshironte, pse vetëm ato mund të dijshin me gjetë dejt ma të mshefun qi dhimbshin. I u dukte se rrëzohet nëpër një firmament të kuq. Binte prej një reje së ndezur poshtë, kulihum, një re tjetër edhe ma të ndezun, poshtë, picingul, në një firmament të verdhë. Shkalla ngreheshin prej duerve te pajehuna, e ai rrëzohej e rrëzohej pa ra kund.

60 - Pse bje ajo pjanoforte?

- Asnji pjanoforte s'a tue ra, zot i dashtun.

Ai heshti do kohë. Mbandej prap:

- Sa mire s'lodhen ato duer?

- Duert e mija, thoni?

65 Zoja e shtëpis, grue e shtyme në mot, e shkoi përsëri. Ai mbante syt mbyllë. Po, ai dinte se ato duer në firmament flakues, ato duer fluturues në tastjerë të largët, ato duer të hueja në ball e ndër tamtha, dojshin m'e torturue. Ah, duert e nanës. Ato shërojnë me një të prekun sepse i njajti gjak rrjedh n'ato gishta qi freskojnë në tamtha qi digjen: ai mish qi vuen që dikuer një me ato duer qi ambëlsisht përpiqen me largue zjarmin e tij.

70 E ato duer ishin larg.

Ernest Koliqi *Hanë gjaku* (1928)

- Cilat jane imazhet dominante qe jane perdorur ne kete pasazh? Çfar efektsh kane ato?

- Flisni çfar emocionesh ju provokon kjo ndjenjë sublime e internacionale, dashuria per nënën, që Koliqi ka trajtuar në tregimin e tij.

- Flisni për stilin dhe gjuhën e larmishme të Ernest Koliqit, që hedh dritë për pasurinë e vlerat e gjuhes shqipe.

- Çfar rendeise ka ky pasazh sipas mendimit tuaj?

1.b)

Gjuha Shqype

Porsi kanga e zogut t' veres,
Qi vallzon n'blerim të Prillit
Porsi I amlu filladi I erës,
Qi imon gjit e trandofillit,
5 Porsi vala e bregut t' detit
Porsi gjanta e rrfes zhgjetare,
Porsi ushëtima e një tërmeti
Njashtu asht gjuha e jonë shqyptare.

Ah, po asht e amël fjala e saj
10 Porsi gjumi m'nji kerthi
Porsi drita plot uzdaje
Porsi gazi I pa mashtri
Edhe ndihet tue kumue
Porsi fleta e Kerubinit
15 Ka I bjen qiellvet tu fluturue
N't zjarrrat valle t'amëshimit.

Pra mallkuem njaj bir Shqyptari
Qi kët gjuhë të Perendis,
Trashigim, qi na la I Pari
20 Trashëgim s'I a len aj fmis,
Edhe atij iu thaftë po goja
Qi e perbuzë këtë gjuhë hyjnore
Qi n'gjuhë të huej, kur s'asht nevoja,
Flet e t'veten len mas dore.

Pra shqyptare, çdo fes qi t'jini
Gege e Toske, malci e qyeta.
Gjuhën tuej kurr mos t'a lini
Mos ta lini sa të jetë jeta
Por për të gjithmonë punoni
30 Pse, sa t'mbani gjuhen tuej
Fisi I juej, vendi e zakoni
Kan me umbatjë larg kambet t'huej.

Gjergj Fishta (1931)

- Për çfar flitet në poezi?
- Çfar desheron autori te transmetoje nepermjet kesaj poeme?
- Flisni per ndjenjat dhe emocionet qu ju shkaktohen nga keto vargje te mrekullueshme.
- Çfar teknikash poetike jane tipike te Gjergj Fishtes?

SEKSIONI B

Shkruani nje ese per nje nga temat e meposhtme. Ju duhet te bazoni pergjigjen tuaj te pakten ne dy nga librat e Pjeses se trete, qe keni studiuar. Jeni te lejuar t'i referoheni librave te tjere, por keto nuk duhet te jene boshti kryesor i pergjigjes tuaj.

2. Krahasoni trajtimin e ambientit natyror ose atij supernatyror ne dy nga librat qe keni lexuar.
 3. Sa shume ose pak dashuria ose urrejtja udheheq veprimet e personazheve ne librat qe keni studiuar?
 4. Krahasoni qendrimin e Progresit teknik e te Civilizimit modern te autoreve te librave qe keni studiuar. Me çfar mjetesh jane shprehur keto qendrime?
 5. Personazhet ne letersi mund te jene te forte ose te dobet, te admirueshem ose te paqendrueshem, por ato duhet te jene gjithmone te besueshem. Ilustrojini ne librat qe keni lexuar.
 6. A kerkon konkluzioni i nje vepre letrare nje fund te lumtur ne menyre qe te kenaqe lexuesin? Diskutoni duke ju referuar dy ose me teper veprave letrare qe keni studiuar.
-